

AZƏRBAYCAN XALQ CÜMHURİYYƏTİNİN
100 İLLİK YUBİLEYİNƏ
həsr olunmuş

**TƏBABƏTİN
AKTUAL PROBLEMLƏRİ**
2018

elmi-praktik konfransın
materialları

1918-2018

Azərbaycan Tibb Universiteti əməkdaşlarının
elmi-tədqiqat işlərinin yekunları əsasında tərtib edilib

**Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin
100 illik yubileyinə həsr edilmiş**

**TƏBƏBƏTİN
AKTUAL PROBLEMLƏRİ
2018**

elmi-praktik konfransın materialları
*(Azərbaycan Tibb Universitetinin əməkdaşlarının
elmi-tədqiqat işlərinin yekunları əsasında tərtib
edilmişdir)*

Bakı – 2018

TƏBABƏTİN AKTUAL PROBLEMLƏRİ 2018

Konfransın sədri

professor Gəray Ç. Gəraybəyli

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru

Konfransın həmsədrləri

dos. Rauf O. Bəylərov

Elmi işlər üzrə prorektor

AMEA-nın müxbir üzvü, prof. Südeyf B. İmamverdiyev

Urologiya kafedrasının müdiri

prof. Hicran F. Bağirova

II mamalıq və ginekologiya kafedrasının müdiri

dos. Nadir A. Zeynalov

I cərrahi xəstəliklər kafedrası dosenti

prof. İsfəndiyər S. İsmayılov

I daxili xəstəliklər və reanimatologiya kafedrasının müdiri

prof. Səfixan Ş. Həsənov

I uşaq xəstəlikləri kafedrasının müdiri

tibb ü.e.d., Aytən K. Məmmədbəyli

Nevrologiya kafedrasının dosenti

prof. Vaqif B. Şadlinski

İnsan anatomiyası kafedrasının müdiri

prof. Yüsif B. Kərimov

Farmakoqnoziya və botanika kafedrasının professoru

prof. İbadulla Ə. Ağayev

Epidemiologiya kafedrasının müdiri

Buraxılışa məsul

dosent Rauf O. Bəylərov

Rəna Q. İskəndərova

Yeganə A. Abasova

döy
bəy
Xal
Pre
"A,
miz
yul
/
döy
MÜ
yen
nə i
I
den
son
dön
Az.
sint
ayn
təyk
akad
uzat
xal
bulu
səhi
xəst
(mü)
I
dafa
Naz
hakt
I
huq
alm
Dön
müx
mül
alim
(mü)
akad
fakt
Döy
Təhl
göt
cətt

<i>Muradova S.A., Qarayev Z.Ö., Qurbanov A.İ.</i> Mikroorqanizmlər arasındakı qarşılıqlı münasibətinin yeni formasının öyrənilməsi	215
<i>Museyibov E.Ə., Əliyev M.H.</i> Müxtəlif xəstəliklər fonunda sidik yolları infeksiyaları	216
<i>Namazov N.İ.</i> Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafında vergi sisteminin rolu	217
<i>Nəcəfov C.Ə., Əlizadə S.A.</i> Böyük Qafqazın cənub ətiklərində həşəratyeyənlərin bioekoloji xüsusiyyətləri	218
<i>Nərimanova G.V., Əfəndiyev A.M., Niyazova N.K.</i> TORCH infeksiyalarına yoluxmuş qadınlarda hamiləliyin I trimestrində sitokinlərin dəyişmə xüsusiyyətləri	219
<i>Nəsimova T.A., Qarayev E.A.</i> Azərbaycan florasından adi üzərlik bitkisinin kimyəvi tərkibinin öyrənilməsi	220
<i>Ocaqverdizadə E.Ə.</i> Postnatal ontogenezdə qalxanabənzər vəzinin anatomotopografik göstəriciləri	221
<i>Orucov M.T., İbişova A.V.</i> Endotoksemiya təsirindən böyrəklərdə baş verən patomorfoloji dəyişikliklər	222
<i>Orucova E.Q., Əliyev N.N., Rüstəмова L.İ.</i> Yovşan cinsinin bəzi növlərindən alınan efir yağının bəzi respirator viruslara qarşı antivirus fəallığının öyrənilməsinə dair	223
<i>Orucova İ.N., İslamzadə F.Q., Orucov A.H.</i> Süd vəzisi xərçəngi zamanı İL-6-nin səviyyəsi ilə CA 15-3 onkomarkeri arasında qarşılıqlı əlaqənin qiymətləndirilməsi	224
<i>Ömərova Z.M., Ağamalyeva A.C., Kərimova G.A., Hacıyeva T.Ə.</i> İnfeksiyon miokarditlərin gedişi	225
<i>Paşayeva N.H.</i> <i>Veronica Petrae</i> Stev. bitkisinin bəzi fitokimyəvi tədqiqi	226
<i>Rzayev R.S.</i> Vonoz orektıl disfunksiyası olan xəstələrdə reoqrafik indeksin göstəriciləri	227
<i>Səmədov Ş.X., Aslanov F.Ə., Fətulluyeva S.F., Əliyeva G.R.</i> Yod istehsalının adsorbent tullantıları radonogen mənbə kimi	228
<i>Süleymanov T.A., Qəribli A.S., Balayeva E.Z.</i> “Eskolan” preparatının Yüksək Effektivli Maye Xromatografiya üsulu ilə analizi	229
<i>Süleymanov T.A., Mövsümov İ.S., Yusifova C.Y.</i> Adi findıq – <i>Corylus Avellana</i> və yunan dorikniumu – <i>Dorycnium Graecum</i> xammalları – yeni dərman maddələrinin alınma mənbəyidir	230
<i>Şahməmmədova S.O., Hacıyeva G.Y.</i> Qaraciyərin işemik-reperfuzion zədələnməsi zamanı limfositlərdə mitoxondrial fermentlərin sitokimyəvi fəallığı	231
<i>Şahverdiyeva İ.C., Qarayev A.N., Eyyubova A.Ə., Hüseynova E.E.</i> Dəmir defisiti olan qadınlarda hamiləliyin I trimestrində sitokinlərin səviyyəsi	232
<i>Şəkəraliyeva Y.V.</i> Azərbaycanın daxili su hövzələri balıqlarının insan üçün təhlükəli olan trematodları	233
<i>Şıxəliyeva Ə.V.</i> Diareya sindromlu şəxslərdə blastosista invaziyası	234
<i>Tağıyev S.Ə., Səilova C.C.</i> Asetilsalisil turşusunun transdermal məlhəminin texnologiyasının işlənilib hazırlanması	235
<i>Talışinskaya L.R., Nəzərova G.E., Qarayev A.N.</i> Spesifik müalicədən sonra hepatit C xəstələrinin qanında bəzi biokimyəvi və immunoloji markerlərin tədqiqi	236
<i>Vahabov E.F.</i> Azərbaycanda parazitoloji xəstəliklərə görə epidemioloji vəziyyət	237
<i>Vəkilov V.N., Cəlilov V.Ç.</i> Leyşmaniozların epidemioloji monitorinqi	238
<i>Vəkilov V.N., Zeynalova N.M., Cəfərova P.M.</i> Malyariya paraziti haqqında	239
<i>Vəliyev Ə.H., Bayramov İ.P.</i> Xronik C virus hepatitinin müasir antivirus preparatları ilə müalicəsinə aid	240
<i>Vəliyev Y.X.</i> Milli iqtisadiyyatda sahibkarlıq fəaliyyətinin məqsədi	241
<i>Vəliyeva S.Ə.</i> Müasir dövrdə milli iqtisadi inkişaf modelinin formalaşması amilləri	242
<i>Zülfüqarova N.S., Cəlilova K.İ., Mansurova L.N.</i> Bioloji aktiv əlavələr bazarının situation analizi	243
<i>Zülfüqarova N.S., Mansurova L.N., Cəlilova K.İ.</i> Apteklərdə gastroenteroloji dərman vasitələrinin çeşid göstəricilərinin təhlili	244

TORCH İNFEKSİYALARINA YOLUXMUŞ QADINLARDA HAMILƏLİYİN I TRİMESTRİNDƏ SİTOKİNLƏRİN DƏYİŞMƏ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Nərimanova G.V., Əfəndiyev A.M., Niyazova N.K.

Biokimya kafedrası

Son illərdə infeksiyon xəstəliklərin strukturu dəyişməsi, somatik və məna-ginekoloji ağırlaşmaların meydana çıxmasında şərti-patogen mikroorqanizmlərin rolunun artması hamiləliyin müxtəlif dövrlərində immun və fəqositar sistemlərlə həməstaz ərasında qarşılıqlı əlaqəni təmin edən sitokinlərin öyrənilməsinə marağı artırmışdır. Hamiləliyin erkən dövrlərində dölün inkişafının dayanması və inkişaf qüsurlarının formalaşması riski daha böyükdür.

Araşdırmada məqsəd TORCH infeksiyalarına yoluxmuş və yoluxmamış qadınların qanında hamiləliyin I trimestrində sitokinlərin (İL-2, İL-4, İL-6, İL-8, İL-10, TNF- α , İNF- γ) müxtəlif növlərinin qatılığını müqayisəli şəkildə öyrənməklə immun statusun qiymətləndirilməsi olmuşdur.

Tədqiqat işinin materialını ATU-nun Klinik Biokimya Laboratoriyasına hamiləliklə əlaqədar müraciət etmiş reproduktiv yaşlı 69 qadının müayinə nəticələri təşkil etmişdir. Müayinə olunmuş hamilə qadınların 40 nəfərində TORCH infeksiyaları aşkar edilmiş və onlar əsas qrupa, TORCH infeksiyaları aşkar edilməyən 29 nəfər hamilə qadın isə müqayisə qrupuna daxil edilmişdir. Kontrol qrupu

müvafiq yaşlı praktik sağlam 16 qadın təşkil etmişdir. Tədqiqatın kontingentinə daxil olan bütün qadınların qanında sitokinlərin pro- və antiiltihab təsirli müxtəlif növlərinin qatılığı "Vektor-Best" (Rusiya Federasiyası) reaktiv dəstinin vasitəsilə immunferment analiz üsulu ilə (İFA) müayinə edilmişdir.

Aparılmış tədqiqatlar nəticəsində məlum olmuşdur ki, fizioloji gedişə malik hamiləlik pro- və antiiltihab təsirli interleykinlərin qatılığının müxtəlif istiqamətli dəyişikliklərinə səbəb olur. TORCH infeksiyalarına yoluxmuş qadınlarda hamiləliyi I trimestrində daha dərin dəyişikliklər müşahidə edilir. Bu dəyişikliklər özünü İL-2, İL-4, İL-10 və TNF- α qatılığının kontrol qrupla müqayisədə artması, müqayisə qrupuna nisbətə isə azalması ilə bürüzə verir. İL-6, İL-8 və İNF- γ sitokinlərinin qatılığının həm kontrol qrupla, həm də fizioloji hamiləliklə müqayisədə artması müşahidə edilir.

Beləliklə, çoxcəhətli bioloji təsir effektlərinə malik olan sitokinlərin qatılığının dəyişməsi müxtəlif hamiləlik ağırlaşmaları zamanı digər diaqnostika üsulları ilə birlikdə immun sistemi pozulmalarının həssas indikatoru ola bilər.

“TƏBİB” nəşriyyatı

Nəşriyyatın müdiri:	M.M.İdrisov
Texniki redaktoru:	R.M.Seyidov
Dizayner-tərtibatçı:	C.Z.Abışlı
Korrektor:	R.M.İbrahimova

Kağız formatı 60x84 ¹/₈.
Sifariş 867. Tiraj 200.

Azərbaycan Tibb Universitetinin
mətbəəsində çap edilmişdir.

Tel.: 595-55-76